

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ АРХІТЕКТУРИ

УДК 72.01

О. В. Бачинська
*старший викладач каф.
інформаційних технологій в архітектурі, КНУБА*

ПЕРЕВЕРНУТА АРХІТЕКТУРА

Анотація: у статті розглядаються перевернуті будинки і споруди з різних країн.

Ключові слова: перевернутий будинок, споруда, архітектура світу.

Сучасна архітектура світу багата на дивні форми. Серед різноманітних архітектурних форм почали масово з'являтися перевернуті догори основою будинки, які можна розглядати, як один з напрямків сучасної архітектури.

Перевернуті будинки в архітектурі раніше не розглядалося.

Метою дослідження є різноманітні перевернуті архітектурні споруди.

Першою перевернутою спорудою, яка заклала новий напрямок в архітектурі, вважають творіння художника Денніса Оппенхайма. Це металева з фрагментом бордового даху каплиця «Пристрій для викорінення зла» (Device to Root out Evil), розташована на березі озера м. Ванкувер у Канаді (рис. 1, а) [1]. Вона не має внутрішнього простору, тобто представляє собою скульптуру. Каплиця перевернута шпилем у землю, де ймовірно розташоване зло, яке вона повинна викоринити. Існують ще дві скульптури у вигляді перевернутих будиночків. Одна з них – інсталяція «Дім атакує» або «Домова атака» (House Attack) Ервіна Вурма на даху музею сучасного мистецтва у м. Вена, столиці Австрії (рис. 1, б) [1]. Відомий австрійський скульптор розмістив частину творчої експозиції на музеї, з часом експозицію зняли, але перевернутий кремового кольору з бордовим дахом фермерський будиночок залишився. Ця скульптура була задумана, як протест австрійців проти однотипної архітектури, яка розповсюджується по країні, схожої на будинок на музеї. Подібна інсталяція є на даху будівельної компанії Strabag в м. Братислава, столиці Словаччини і слугує оригінальною рекламою компанії (рис. 1, в) [1].

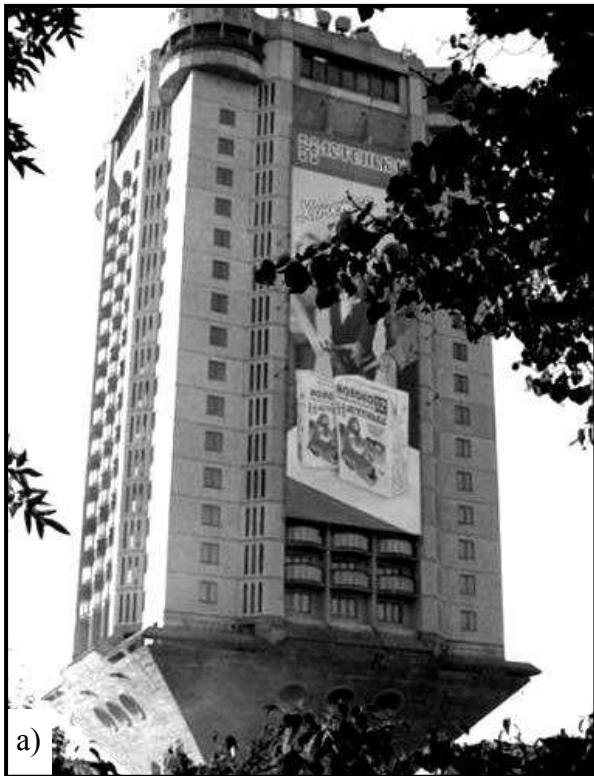
Але частіше подібні споруди мають внутрішній простір, який можна використовувати. Певну групу утворюють найменші перевернуті будиночки.

Рис. 1. Перевернуті скульптури та будинки: а) скульптура «Пристрій для викорінення зла», м. Ванкувер, Канада; б) інсталяція «Домова атака» на музеї сучасного мистецтва, м. Трассенхайд, Австрія; в) будівельна компанія Strabag, м. Братислава, Словачія; г) дача, с. Репіно, Росія; д) музей гірничої промисловості Лі-Вайнінг, м. Маммот Лейкс, Каліфорнія, США; е) дім художника, приватна ділянка, Марокко; є) будинок, м. Калінінград, Росія; ж) будинок, с. Поляниця, Україна; з)–и) будинок, с. Шімбарк, Польща; і) будинок, с. Терфенс, Австрія.

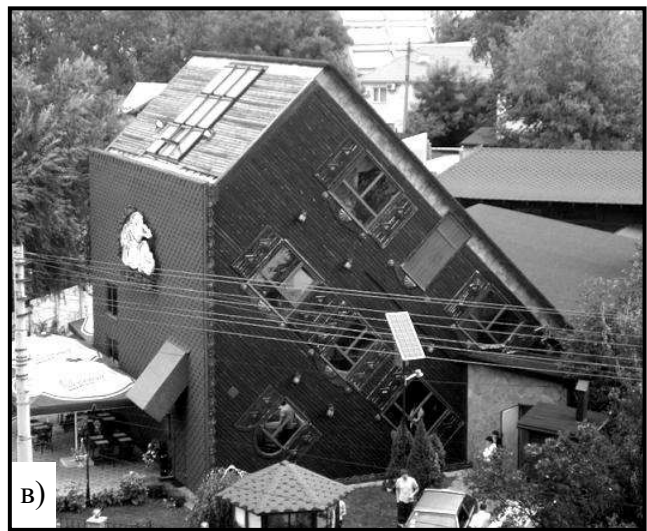
Рис. 2. Перевернуті будинки: а) котедж, м. Анталья, Туреччина; б) котедж, м. Пхаджу, Південна Корея; в)–г) магазин Gar демонструє запаморочливі знижки, м. Ванкувер, Канада; д) будинок «Катманду», о. Майорка, Іспанія; е) «будинок Каракали», м. Делі, Індія; є) Білий Дім «Великий секрет», м. Вісконсін Деллс, Вісконсін, США; ж) парк розваг – будинок WonderWorks м. Орlando, Флоріда, США.

а)

б)

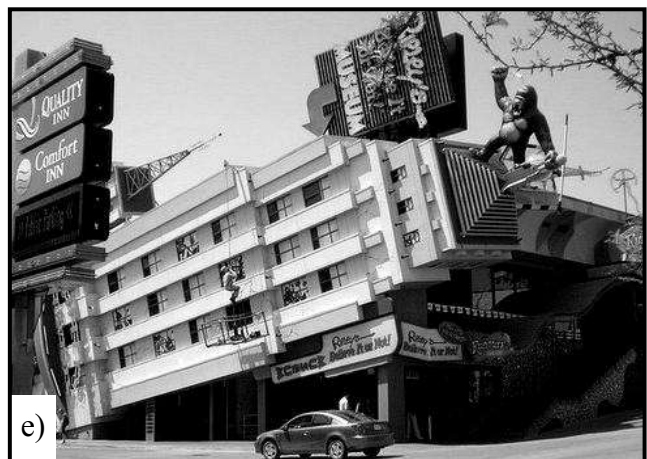
в)

г)

д)

е)

Рис. 3. Перевернуті будинки: а) готель «Тверський», м. Твер, Росія; б) Словацьке радіо, м. Братислава, Словачія; в) ресторан «Кабачок на боці», м. Київ, Україна; г) «Скручений будинок» у центрі мистецтв, м. Індіанополіс, Індіана, США; д) будинок – глечик, м. Астана, Казахстан; е) музей Ripley's Believe It or Not! (Хочете вірте або ні) – падаюча Емпайр-Стейт-Білдінг, м. Ніагара Фолс, Канада.

Один з них – біла з бордовими деталями дача в с. Репіно, Росія (рис. 1, г) [1], автор якої колишній ювелір Лева Ієрвандович Мадотьян. Його садовий будинок догори основою виражає перевернутий стан сучасної цивілізації. Подібна невеличка споруда – дощатий музей гірської промисловості Лі-Вайнінг (Old School House Museum) в м. Маммот Лейкс, Каліфорнія, США (рис. 1, д) [1], в якому зберігаються не надто унікальні експонати. Серед забудови навколо природного Йосемітського національного парку будинок є унікальним за перевернутою формою та зовнішнім виглядом, за який часто отримує назву «хижа». Також невеличкий яскраво-жовтий будиночок знаходиться на вході в готель в м. Пай, Таїланд, де виконує роль реклами та орієнтиру. Трохи більші перевернуті та похилені двоповерхові споруди в Марокко – голубий та сіро-білий будинки (рис. 1, е) [1]. Це дві будівлі «Упалий з неба» (Tombée du Ciel) марокканського художника французького походження Жан-Франсуа Фурту, який любить експериментувати зі сприйняттям простору та світом дитячої уяви. Заради художнього експерименту він створив копію житла свого діда з Франції у перевернутому стані.

Серед перевернутих споруд можна виокремити цілу групу будинків у традиційному стилі – двоповерхових, багатокімнатних, зі скатними дахами. Перевернутий білий дім з фахверхових конструкцій і припарковим автомобілем існує в парку «Юність» м. Калінінград, Росія (рис. 1, є) [2]. Перевернутий дерев'яний будинок зведений у с. Поляниця, Україна (рис. 1, ж) [1]. Це туристичний атракціон, розташований біля відомого українського гірськолижного курорту Буковель. Рожевий будинок звели у м. Ялта, Україна. Господарі атракціону мають плани продовжувати розвивати перевернуту садибу, на черзі будівництво гаражу з автомобілем догори колесами. Жовтий будиночок зі сходами на верхній поверх збудували у с. Кабардинка, Україна. Цей туристичний атракціон знаходиться недалеко від курортного містечка Геленджик. Насичено-голубий заритий в землю на половину даху будинок Kenzo Wild House був зведений в с. Коломенське, Росія. Він був призначений для пікніка журналу «Афіша» і присвячений новому аромату Kenzo Wild. У рекламі парфумів розповідалося, що цей аромат – неймовірної сили джерело енергії, яке вирвалося із землі одного разу і перевернуло все навколо. Бордовий з жовто-білими деталями перевернутий будинок існує у Передній Померанії – землі Мекленбург (Mecklenburg-Vorpommern) у Німеччині.

Серед традиційних перевернутих будинків можна виявити групу споруд, які мають відхилення від вертикальної осі, внаслідок чого підсилюється враження від відвідування. Один з найвідоміших – дерев'яний будинок, зведений бізнесменом і архітектором Даніелем Чапевским в с. Шімбарк, Польща (рис. 1, з, и) [1]. Цей дім виражає вплив комуністичного режиму на

країну, коли перевернулися догори ногами традиційні поняття, а також початок капіталізму з його хаотичною системою цінностей. Попадаючи усередину через горищне вікно, відвідувач бачить перевернутий інтер'єр (рис. 1, з). Через невеликий час знаходження в такому просторі у людей починаються розлади вестибулярного апарату. Для того щоб відвідувачі зовсім не втратили орієнтацію у перевернутому просторі, у будинку на полу (тобто стелі споруди) розставляють стакани з водою. Для самих відчайдушних на другому ярусі (тобто першому поверсі будинку) є картинна галерея, де представлені роботи польських художників на тему безумств сучасного світу, які по-новому сприймаються у перевернутому інтер'єрі. Для того пересування по перевернутій картинній галереї вздовж стін натягнули мотузки. Після зведення цього будинку селище Шимбарк виросло в два рази. Сюди приїжджають туристи з різних країн Європи не тільки для відвідування незвичної споруди, а щоби відчувати себе по-новому, подивитися на світ згори вниз. У будинку навіть проводили збори Санта-Клаусів, мотивуючи вибір тим, що Святим Миколаєм – початківцям легше тренуватися заходити по димових трубах у перевернутий будинок. Подібний бордово-рудий з білими деталями та мальованими тріщинами традиційний будинок за участі польських архітекторів відкрили у с. Терфенс, Австрія (рис. 1, і) [1]. Нову примітну пам'ятку австрійського Тіроля спорудили з метою розвитку місцевого туризму. Також архітектори намагалися розширити поняття людства про сучасну архітектуру, в якій зовсім необов'язково, щоби дах був зверху. Голубий перевернутий будинок «Світ став з ніг на голову» польських дизайнерів у м. Трассенхайд, Німеччина був зведений для розваги туристів, що приїжджають на курорти та відпочинок біля річки. Проробка деталей в інтер'єрі просто вражає. Дерев'яний «Божевільний» будинок інвестора Дірка Остера у зоопарку м. Гамбург, Німеччина, закликає відвідувачів кинути виклик повсякденності і подивитися на неї з іншої точки зору. Веселий жовтий з бордовим дахом та круглими ганками перевернутий будинок збудований у м. Ніагара Фоллс, Канада, розташованому біля туристичного об'єкту – Ніагарського водоспаду. Білий сильно похилений будинок буде реалізований у Донецькій області, Україна.

У світі перевертають і міські котеджі. Веселий жовтий міський будиночок з деревом догори корінням знаходиться на території готелю м. Анталія, Туреччина (рис. 2, а) [1]. Він слугує рекламою для продажу житла в Анталії і повинен сприяти розвитку будівельної галузі. Яскравий, пофарбований у жовтий, жовтогарячий, зелений та сірий кольори котедж існує в м. Пхаджу, Південна Корея (рис. 2, б) [1]. Сірий котедж з автомобілем поряд також знаходиться у Південній Кореї. Під перевернутий дах підсипані озеленені кам'яні гірки, у дім ведуть сходи, автомобіль над входом може слугувати

навісом. Ця перевернута споруда цілком функціональна, достовірно невідомо, але дім виглядає як сімейний житловий будинок. Червоно-цеглястий котедж зведений на о. Борнео, в Малайзії. Сірий будиночок Нормана Джонсона є у Гольф-селищі Сходячого Сонця (Sunrise Golf Village), США. Будівля зведена у Флориді за заказом місцевої влади, щоб приваблювати туристів.

Іноді перевертають не всю споруду, а лише її інтер'єр, такі: магазин Gap, м. Ванкувер, Канада (рис. 2, в–г) [3] та дім з радянським інтер'єром у розважальному центрі «Блокбастер», Київ, Україна. Для демонстрації знижок в магазині Gap на декілька днів перевернули догори ногами вітрини, 32 манекени, 4 демонстраційних столи, біля 100 одиниць одягу, дзеркала в примірочних, логотип магазину, 3 автомобіля на стоянці поряд з магазином і палатку з хот-догами. В розважальному центрі «Блокбастер» по Московському проспекту, 34-б відтворили радянський інтер'єр у перевернутому стані. В ньому на двох поверхах розташовані: кімната батьків, дитяча, кухня, санвузол, невелике горище. Приміщення будинку обставлені меблями 1980-х рр., які спеціально збирали. Обстановку доповнюють телевізор «Електрон», подільська швейна машинка, радіоприймач «Маяк», пілосос «Буран», програвач для платівок, коньячний фарфоровий набір «Рибки», календар за 1983 р. В майбутньому додадуть двох тарганів для відчуття житлового будинку. Відвідування будинку, окрім розваг в перевернутому просторі, повертає у радянське минуле старших людей з ностальгією, молодших як у музей.

Окрім традиційних будинків та міських котеджів з'явилися досить великі перевернуті споруди. Одна з них – Будинок Катманду (House of Katmandu), розташований на о. Майорка, Іспанія (рис. 2, д) [1]. Велика перевернута садиба у тибетському стилі – розважальний центр. Будинок розповідає історію авантюриста Кілгора Гуда, який все життя шукав міфічний червоний камінь. На вході відвідувачів зустрічають механічні сніжна людина йеті та маг з посохом. У Будинку Катманду розміщується робот, який грає у кулі на спіральній гірці і русалка, що обертається на скелет. Дійство відбувається під грім та відблиски блискавка. У розважальному центрі розташовані кінотеатр, ресторан, бар та майданчики для міні гольфу. Вихід з будинку пролягає через льодяну галерею, де холодно і багато дзеркал, які дезорієнтують відвідувачів. Замість виходу люди налітають на свої відображення. Туристам подобається зовнішній вигляд з яскравими синіми, червоними, коричнево-жовтими деталями та складною системою освітлення фасаду. Будівля настільки незвична, що часто асоціюється з тибетським монастирем. У внутрішньому просторі розважають механічні іграшки. Але особливе захоплення викликає льодяна галерея, у якій всіх веселить заплутаність простору і вражає можливість змінити гарячий пляж на низькі температури. Другий великий будинок – також розважальний центр,

розташований в м. Коуволла, Фінляндія. Ця бордова споруда знаходиться у третьому за розміром фінському Луна-парку «Тюккімякі».

Існує серія перевернутих будинків у стилі неокласики. Перевернутий та похилений золотаво-жовтий будинок у стилі неокласицизму з'явився в одному зі спальних районі м. Делі, Індія (рис. 2, е) [4]. Він спроектований так, наче лежить просто на склі. Місцевим жителям споруда сподобалася і отримала назву «Будинок Каракали» на честь римського імператора. Архітектори не проти, бо дійсно надихалися принципами класики. Об'єкт Білий Дім «Великий секрет» розташований у м. Вісконсін Деллс, Вісконсін, США (рис. 2, є) [5]. Це Білий Дім – резиденція президента США, перевернута догори основою і трохи нахилена. В цьому туристичному об'єкті можна побачити кімнати Білого дому в перевернутому стані: Овальний кабінет, спальню Лінкольна, чорний лімузин та інші атрибути президентського життя. З цієї споруди глузують, що вона відображає політичну ситуацію. Схожий за ідеєю «Білий ресторан» у м. Батумі, Грузія. Ресторан авторства молодого архітектора складається з двох будівель, одна з них похилена і спирається на іншу. Перевернута частина схожа на Білий дім, але менший за розміром. В ресторані пропонують грузинську кухню, в якій важливе місце посідає вживання натурального вина. Відповідно до вражень відвідувачів ідея перевернутої споруди дуже корисна: у стані сп'яніння навколишній світ повертається на своє місце. У класичному стилі збудований американський парк розваг «Фабрика Чудес» (WonderWorks). Донедавна будівель існувало три: у м. Орlando, Флорида (рис. 2, ж) [6]; у м. Піджен Фордж, Теннессі; у м. Панама-Сіті-Біч, Флорида. Нещодавно відкрився четвертий атракціон – у м. Міртл-Біч, Південна Кароліна. Перевернута будівля парку м. Піджен Фордж в стилі класицизму зі слідами руйнувань та тріщинами наче пережила страшний землетрус. Ідея створити таку споруду дійсно виникла під впливом сильного землетрусу у Сан-Франциско 1989 р., від якого місто значно постраждало. У «Фабриці Чудес» м. Піджен Фордж відвідувачів будь-якого віку чекають біля 150 різноманітних атракціонів: можливість пережити землетрус силою 5,3 бали, лазіння по скалі, відпочинок на ліжку з цвяхами, перегляд фільму в 3D, вивчення глибин космосу у скафандрі, зона світла та звуку – звукова лабораторія з неймовірними ефектами, інверсійний тунель без земного тяжіння, лабіринт з іграми для всієї сім'ї та інші. Для схожої будівлі парку в м. Орlando була вигадана легенда, що ця споруда – наукова лабораторія з Бермудського трикутника. Вчені допустили помилку і створений ними величезний смерч вийшов з під контролю і з неймовірною силою закинув лабораторію в м. Орlando. Внаслідок цього будівля перевернулася і врзалася в склад 1930-х рр. Перевернутий та потрісканий будинок переробили в чудесний музей. В перевернутому внутрішньому просторі є більше 100 розваг на будь-

який вік: арена фізичних можливостей, на якій можна стрибати з кручі, пережити землетрус силою 5 балів, сильний ураган, поплавати з акулами та зіграти у футбол з професіоналами; космічна зона, де можна побувати космонавтом; лазерні бої; ліжко з 3500 цвяхами; магічна смішна вечерея; зона світла та звуку; галерея ілюзій; покинутий дім з жахами; канатна дорога; надування величезних мильних бульбашок; управління літаком-винищувачем; можливість стати телепатом та інші. Також «Фабрика Чудес» з м. Орlando запрошує на різноманітні виставки, шоу, в ігрові кімнати, кафе та магазин сувенірів. В будинку проводять освітні курси, дні народження. Нещодавно відкритий парк розваг м. Міртл-Біч – також своєрідний музей з цікавими експозиціями та незвичайними іграми.

У світовій архітектурі є перевернута висотна будівля: готель «Тверський», м. Твер, Росія (рис. 3, а) [1]. Для більшої стійкості його пірамідальний дах, спрямований у землю, трохи зрізаний. Взагалі перевернута лише основна форма висотки, вертикальні ряди вікон та балконів розташовані відповідно до земного тяжіння, скоріш за все і внутрішній простір готелю зберігає традиційне положення. Для освітлення нижніх поверхів, які розмістилися в пірамідальному даху споруди, зроблені круглі вікна. Верхній поверх, що зображує фундамент, має горизонтальне скління.

Окрім звичайних будівель у світі існують перевернуті піраміди, які використовуються як звичайні будівлі: будинок Словацького радіо, м. Братислава, Словаччина (рис. 3, б) [7]; мерія, міська рада та міська адміністрація в м. Темпі, Арізона, США; музей в Ханой, В'єтнам. Мерія м. Темпі має вигляд цілісної піраміди: її вікна знаходяться в площині бічних схилів, конструкції і скло, що утворюють сітку на бічних поверхнях, пофарбовані в одну кольорову гаму – коричнево-золотавого металу. Музей м. Ханой розділений на окремі поверхи і виглядає ступінчатою пірамідою. Поверхи мають вертикальні стінки білого кольору з чорними конструктивними деталями рам, що створює величне враження. Красу та незвичність образу підкреслює розташований поряд басейн, у якому відображується музей. Будинок Словацького радіо м. Братислава має змішану структуру: металевий каркас складає бічні схили піраміди, вертикальні стіни поверхів утворюють ступінчасту пірамідальну форму. Змішана структура фасадів підкреслена контрастною біло-коричневою кольоровою гамою.

У світі є два будинки, перевернуті на 135 градусів. Простіше – вони покладені на один скат скатного даху: ресторан «Кабачок на боці», м. Київ, Україна (рис. 3, в) [8] та ресторан «Сакаса» м. Мацумото, Японія. Особливістю такого повороту споруди є можливість знаходитися довше, ніж у просторі перевернутому догори основою, не втрачаючи орієнтацію. Також незвичайний прийом привертає увагу населення. Дерев'яний, коричневий київський кабачок

по вул. Славгородська, 23 має перевернуті інтер'єри. Один із залів виглядає як дворик догори землею. Підлога ресторану голуба – у колір неба, на стелі – мальований струмок з мостиком та прибиті дерева і кущі, на стінах – перевернуті звірі. Меблі ресторану розставлені традиційним способом. Вважають, що захмелілим відвідувачам перевернутий простір повертає рівновагу. Білий з інтенсивно рожевим дахом ресторан – кав'ярня «Сакаса» має перевернуті написи зовні і у внутрішньому просторі, але заради комфорту відвідувачів розташування меблів і подача кави також традиційні.

«Скручений будинок» Джона Макнотона у центрі мистецтв, м. Індіанаполіс, Індіана, США (рис. 3, г) [9] – споруда з кедру, яка від землі починається звичайно, а потім згинається на 180 градусів, впираючись дахом у землю. Цю мистецьку інсталяцію можна було б віднести до скульптур, але в будинку є внутрішній простір, у який можна заглянути, хоч він і не використовується як в архітектурі внаслідок зігнутої форми. Маленькі віконця фасаду розташовані відповідно до зігнутої форми споруди.

Іноді будівлі не перевертають, а нахиляють на 60–80 градусів. І хоча ці будинки не стоять догори основою, їх можна розглядати серед перевернутих, бо принцип перевертання архітектури, як можна побачити з вищеописаних прикладів, дозволяє утворювати різні кути нахилу. Серед нахилених споруд є різні прийоми створення образу. У будинку – глечики, м. Астана, Казахстан (рис. 3, д) [10] це – покладений на бік традиційний казахський глечик. У падаючому прямокутному сірому будинку зі Швейцарії – горизонтально та вертикально видовжені вікна, складені у вільну композицію на фасаді та скляний торець споруди. У музеї Ripley's Believe It or Not! (Хочете вірте або ні) м. Ніагара Фолс, Канада (рис. 3, е) [1] – падаюча Емпайр-Стейт-Білдинг з Кінг-Конгом на даху. Музей був заснований мандрівником і збирачем незвичайного Робертом Ріплі, який розмістив експонати у музеї. Падаюча висотка – привабливий фасад музею, інший бік будинку має традиційну орієнтацію.

Таким чином, серед великої кількості перевернутих споруд можна виокремити певні групи: 1) скульптури у вигляді архітектури; 2) найменші будинки; 3) традиційні будинки; 4) міські котеджі; 5) перевернуті інтер'єри; 6) великі садиби; 7) будинки в стилі неокласици; 8) висотні споруди; 9) перевернуті піраміди; 10) споруди-предмети (глечик). Серед принципів перевертання є тенденції: 1) повертання повністю; 2) повертання неповністю – на певний кут; 3) відхилення від вертикальної осі – задля збільшення ефекту; 4) повертання частини споруди – зовні чи у внутрішньому просторі; 5) повертання окремо інтер'єру чи екстер'єру – невідповідність внутрішнього та зовнішнього. Також можна відмітити, що серед перевернутих будівель: 1) більшість мають своєрідний образ; 2) меншість – копії існуючих споруд у перевернутому стані.

Перевернуті під різним кутом будівлі використовують як: 1) скульптури; 2) творчі експерименти; 3) протест, заклик до дій; 4) рекламу; 5) туристичні атракціони; 6) розважальні центри; 7) музеї; 8) житлові будинки – міські, замські, готелі; 9) ресторани, кав'ярні; 10) будівлі офісів та управління. У цілком перевернутих спорудах людина не може провести більше трьох годин внаслідок розладу вестибулярного апарату, але такі будинки приваблюють туристів, особливо за умови поєднання з іншими розвагами. Менший кут перевертання не так сильно впливає на людину. Якщо перевернути частину споруди – інтер'єр чи екстер'єр, або їх деталь, весь інший розташований традиційним способом простір дозволяє його використовувати, а перевернутий фрагмент відіграє роль яскравого акценту. Перевернуті будинки – цікаві акценти в середовищі, тому їх часто фарбують у яскраві кольори.

Список використаних джерел:

1. Перевернутый дом-часовня в Ванкувере, Канада. Перевернутый дом на доме в Вене, Австрия (инсталляция на музее). Перевернутый дом на доме в Братиславе, Словакия (инсталляция на крыше штаб-квартиры строительной компании Strabag). Перевернутый дом в Репино, Санкт-Петербург, Россия (дача). Перевернутая хижина в г. Маммот Лейкс, Калифорния, США. Перевернутый дом в Марокко. Перевернутый дом в с. Полянице, Ивано-Франковская обл., Украина (около горнолыжного курорта Буковель). Перевернутый дом в с. Шимбарк, Малопольское воеводство, Польша (музей). Перевернутый дом в деревне Терфенс, земля Тироль, Австрия. Перевернутый дом в Анталии, Турции. Перевернутый дом в г. Пхаджу, провинция Кёнгидо, Южная Корея. Перевернутый дом на о. Майорка, Испания. Перевернутый дом в Твери, Россия (гостиница Тверская). Падающий дом в Ниагара Фолс, Онтарио, Канада [Электронный ресурс]: Необычные дома (перевернутые) часть 8: Дома перевернутые // LiveInternet. – Режим доступа: URL: <http://www.liveinternet.ru/users/4085298/post214818325/>. – Назва з екрана.

2. Дом вверх дном [Электронный ресурс]: Дом вверх дном // Город Канта – город мечта. – Режим доступа: URL: <http://gorodkanta.ru/index.php?type=501&newsid=11401>. – Назва з екрана.

3. Для продвижения “головокружительных” скидок в магазине Gap в Ванкувере на несколько дней были перевернуты... [Электронный ресурс]: Необычный дизайн магазинов // ФотоТелеграф. – Режим доступа: URL: <http://fototelegraf.ru/?p=134183>. – Назва з екрана.

4. Перевернутый дом римского императора Каракаллы построили в спальном районе [Электронный ресурс]: Перевернутый дом римского императора Каракаллы построили в спальном районе // News.ugmk.info. –

Режим доступу: URL: <http://ugmk.com.ua/news/perevernutyj-dom-rimskogo-imperatora-karakally-postroili-v-spalnom-rajone-foto--ugmk-info-.html>. – Назва з екрана.

5. Жизнь вверх тормашками. Перевернутые дома. ФОТО [Электронный ресурс]: Жизнь вверх тормашками. Перевернутые дома // Polemika. – Режим доступу: URL: <http://polemika.com.ua/news-117566.html>. – Назва з екрана.

6. США, Орландо: WonderWorks – чудеса в перевернутом доме [Электронный ресурс]: США, Орландо: WonderWorks – чудеса в перевернутом доме // Turj: мировые достопримечательности. – Режим доступу: URL: <http://www.turj.ru/blog/history/1810.html>. – Назва з екрана.

7. Перевернутая пирамида в Братиславе [Электронный ресурс]: Топ-10 сооружений в виде пирамид // Санкт-Петербург: Архитектурные сезоны. – Режим доступу: URL: <http://www.archiseasons.ru/2013/07/05/top-10-sooruzheniy-v-vide-piramid/>. – Назва з екрана.

8. А этот «Кабачок на Бочок» принимает посетителей в одном из новых районов Киева [Электронный ресурс]: «Дома-перевертыши» Голубой планеты // Крымский архитектурный портал. – Режим доступу: URL: <http://www.archiportal.crimea.ua/michka/doma-perev-rtishi-goluboy-planeti.html>. – Назва з екрана.

9. «Скрученный дом» в Центре искусств Индианаполиса, штат Индиана, США [Электронный ресурс]: Необычные дома // ФотоТелеграф. – Режим доступу: URL: <http://fototelegraf.ru/?p=51338>. – Назва з екрана.

10. Дом-кувшин в Астане, Казахстан [Электронный ресурс]: Необычные дома (посуда) часть 3: Дома-чайники, бочки, бутылки и т.д. // LiveInternet. – Режим доступу: URL: <http://www.liveinternet.ru/users/4085298/post214782183/>. – Назва з екрана.

Аннотация

В статье рассматриваются перевернутые здания и сооружения из разных стран.

Ключевые слова: перевернутый дом, сооружение, архитектура мира.

The summary

The turned buildings and structures from the different countries are considered in clause.

Key words: the turned house, structure, architecture of the world.